

Л.О. Чернишова, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

Ю.Ю. Кадигроб (*ХДУХТ, Харків*)

ФІНАНСОВО-КРЕДИТНЕ СТИМУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

В умовах ринкових перетворень в Україні особливого значення набуває досягнення соціально-економічної стабілізації суспільства, яка неможлива без існування ефективної політики фінансово-кредитного стимулювання, оскільки фінанси та кредит не лише обслуговують відносини економічних суб'єктів, але й виступають дієвими засобами стимулювання ділової активності. Сьогодні в структурі важелів фінансово-кредитного стимулювання економічної діяльності в Україні переважають кошти державного бюджету, кредитні кошти, тоді як у зарубіжних країнах більш ефективними є опосередковані інструменти, які спрямовані на створення сприятливих умов для розвитку економічної діяльності, зокрема податкові преференції, пільгові кредити, інвестиційні дотації, цільові трансферти, що використовуються на певних умовах.

Досвід зарубіжних країн у напрямі забезпечення їх економічного розвитку свідчить, що вагоме значення має не лише обсяг сформованих фінансових ресурсів, а й наявність дієвих мотиваційних механізмів, застосованих до економічних суб'єктів. Для економічного розвитку України сьогодні особливо важливим є формування та реалізація відповідних мотиваційних механізмів на основі застосування відповідних бюджетних, податкових та монетарних важелів. Розглядаючи питання щодо можливостей національного бюджету розвитку, доцільно враховувати й механізми залучення коштів на економічні цілі шляхом проведення емісійних та кредитних заходів. Проте, на жаль, вітчизняний фінансовий сектор не може запропонувати відповідні заходи, оскільки надання кредитів не супроводжується належними гарантіями з боку держави. Недостатньо використовується застава майна, яке застосовується не раціонально через відсутність коштів на цілі його приведення до належного стану. Саме за рахунок розвитку кредитних відносин, доцільно було б розвивати програми спільно із бізнесом, банками, у яких державна власність вносилась як застава разом із приватною [1, с. 48].

Важливим важелем фінансово-кредитного стимулювання є застосування до вітчизняних товаровиробників, діяльність яких належить до пріоритетних галузей економіки та спрямована на

виготовлення експортної та інноваційної продукції, повного або часткового державного відшкодування відсоткових ставок за кредитами, що фінансують інноваційні проекти. Таким чином, кредитотримувачі сплачуватимуть відсотки за кредитами за нижчою, порівняно з ринковою, ставкою. Відсоткова різниця, що виникатиме за конкретним кредитом, відшкодовуватиметься банку з державного фонду, бюджету розвитку [2].

Доцільним також є застосування державного страхування підприємств, які розробляють та впроваджують високотехнологічну продукцію, оскільки їхня діяльність пов'язана зі значним інвестиційним ризиком; надання державних гарантій за стратегічно пріоритетними напрямками інноваційного фінансування. Такий механізм може передбачати пропорційне надання банком підприємству суми довгострокового інноваційного кредиту, гарантованого державою, враховуючи суму витрачених власних ресурсів підприємства на фінансування інноваційних проектів у попередніх періодах.

Одними з суб'єктів, що володіють значними фінансовими ресурсами, які можна спрямувати на реалізацію державних програм економічного розвитку, є домогосподарства. При цьому виникає низка проблем, а саме:

- трансформація заощаджень у реальні джерела інвестицій;
- ефективне використання ресурсів;
- створення сприятливих умов для формування заощаджень домогосподарствами та їх використання в інвестиційному процесі.

З метою вирішення зазначених проблем необхідно стимулювати домогосподарства до участі в інвестиційному процесі шляхом зберігання власних заощаджень на цільових інвестиційних рахунках. Ці рахунки доцільно відкривати в уповноважених банках галузевими міністерствами та відомствами для накопичення коштів домогосподарств з подальшим спрямуванням в інвестиційну діяльність зазначених вище підприємств.

Необхідно внести до Податкового кодексу України відповідні зміни, які б заохочували домогосподарства, уповноважені банківські установи до участі в таких відносинах шляхом:

- 1) звільнення від оподаткування доходів домогосподарств, які вносять та зберігають кошти на цих рахунках;
- 2) звільнення від оподаткування прибутку уповноважених банків, отриманого від операцій з інвестування власних коштів у зазначені проекти.

Доцільно також внести відповідні зміни у чинне законодавство щодо пільгового кредитування таких громадян та надання їм безкоштовної консалтингової підтримки з питань заснування та ведення власного бізнесу.

Важелями фінансово-кредитного стимулювання державного економічного розвитку також є амортизаційні відрахування. Ці кошти рекомендовано зберігати на особливому рахунку підприємств в установах банків, що найбільш раціонально відповідає принципам відокремленого зберігання коштів поточного та стратегічного призначення. Перспективною є можливість формування особливого сектору фондового ринку – ринку коштів амортизаційних фондів, що дає змогу активізувати інвестиційний процес. Завдяки цьому в Україні збільшаться обсяги довгострокових фінансових ресурсів, що приведе до пожвавлення інноваційних процесів, активізації процесів відновлення виробництва [3].

Таким чином, в сучасних умовах фінансово-кредитне стимулювання економіки держави вимагає комплексного підходу, який має враховувати інтереси держави, банківських установ, організацій, домогосподарств та всіх інших суб'єктів, які мають відношення до реалізації економічних проектів. Важливими компонентами такого підходу має бути посилення ролі держави в процесах консолідації державного та приватного капіталу на цілі економічного розвитку.

Інформаційні джерела:

1. Пшик Б.І. Фінансово-кредитні відносини в Україні: проблеми становлення, перспективи розвитку, напрями вдосконалення: монографія. / Інститут регіональних досліджень НАН України. Київ: УБС НБУ, 2011. 530 с.

2. Пшик Б.І. Фінансово-кредитне стимулювання інвестиційної та інноваційної діяльності в Україні: монографія. / Університет банківської справи НБУ. Київ: УБС НБУ, 2010. 263 с.

3. Богдан Н. І., Віленчук О.М., Дейнеко Л.В. Фінансова система регіонів: проблеми та перспективи: монографія. Київ: АМУ, 2014. 543 с.